

19-05-2014

Sagsnr.
2014-0098764

Dokumentnr.
2014-0098764-7

Sagsbehandler
Thomas Etlar Frederiksen

Bilag 8 - Enighedspapir om sprogindsatsen i dagtilbud

"Selv om børns evne til at tilegne sig sprog er bemærkelsesværdig, så er den ikke magisk" (Hoff 2012)

Tilbage i 2011 udarbejdede Børne- og Ungdomsforvaltningen et enighedspapir i samarbejde med de faglige organisationer LFS og BUPL. Enighedspapiret beskrev de pædagogiske principper for sprogindsatsen i de københavnske daginstitutioner. Papiret blev udarbejdet i forbindelse med, at det daværende Børne- og Ungdomsudvalg skulle tage stilling til en række integrationsinitiativer (Integrationspakken BUU 08.06.11).

Der er fortsat mange børn, der starter i skole uden tilstrækkelige sproglige kompetencer. Et begrænset sprog øger risikoen for at børnene ekskluderes fra sociale og faglige fællesskaber, hvilket kan influere negativt på børnenes trivsel, selvværd og muligheder for læring. Et begrænset sprog er også et demokratisk problem og udfordring. Det er derfor det pædagogiske personales opgave at være med til at sikre forsat udvikling af en demokratiske og dialogisk kultur i børn og unges hverdagsliv.

LFS, BUPL og Børne- og Ungdomsforvaltningen blev i forbindelse med Chancelighedspakken enige om at udarbejde et nyt enighedspapir. Enighedspapiret skal sikre et fælles sprog og retning for sprogindsatsen samt en videreudvikling af feltet, som tager højde for de aktuelle udfordringer i København.

Sprog – et værktøj

Når der her i notatet anvendes ordet *sprog*, er der tale om en bred definition som dækker over det talte sprog, sprogforståelse, skriftsprog, flersprogethed, kropssprog, billedsprog, musiske udtryk med mere.

Evnen til at lære sprog er en del af et medfødt beredskab, og børn har i udgangspunkt lyst til at lære. Læringen finder sted hele tiden. Det sker både i spontane oplevelser og leg, og ved at pædagogen giver mulighed for at opleve, eksperimentere og fordybelse. Derfor er det en forudsætning for den optimale læringsituation, at den bygger på barnets kompetencer og potentialer.

Sproget er et vigtigt værktøj, når det gælder læring. Sproget gør det muligt for børnene at tilegne sig viden om deres egen verden og omverdenen, og sproget støtter børnene til at forstå, hvorfor verden ser

Pædagogisk Faglighed

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Telefon
2494 4909

E-mail
thomet@buf.kk.dk

EAN nummer
5798009288301

www.kk.dk

ud, som den gør. Derudover er sproget vigtigt for at indgå i sociale relationer, knytte venskaber samt udtrykke behov og følelser.

Den gennemgående tankegang er at børn erobrer sprog ved at imitere, eksperimentere med og bruge deres sprog. Det er lige del lyst og nødvendighed der får børn til at bruge sproget og dermed erobre et større og større sprogligt repertoire.

Sprog – en dimension

Sprog er en dimension, som indgår i en hver relation, leg eller aktivitet – også de nonverbale. Børn bruger som tidligere nævnt, sproget som støtte i deres kognitive refleksion (tanker) om sig selv og omverdenen, og det er vigtigt at alle der arbejder med børn, er bevidste om at sproget ikke kan dekobles. Sproget er en dimension, som man i den pædagogiske praksis kan ”skrue op eller ned for” afhængig af konteksten, fokus og barnets behov.

Når det gælder sprogligt udfordrede børn, er det særligt vigtigt at medtænke den sproglige dimension og dets betydning i alle de aktiviteter barnet skal indgå i – også i de rent rutinemæssige og praksisorienterede aktiviteter, der finder sted i hverdagen i institutionen. At stimulere børns alsidige sproglige og kommunikative udvikling er derfor et centralt fokuspunkt i opdragelse og dannelse.

Sprogindsatsen fremover

Formål

Det overordnede formål med sprogindsatsen er, at alle børn tilegner sig de nødvendige sproglige færdigheder og forudsætninger for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse uanset etnisk eller social baggrund. Derved styrkes chanceligheden og muligheden for at modvirke eventuel chanceulighed på baggrund af køn, kultur og social baggrund. Det starter i vuggestuen.

Dette skal ske gennem en tidlig identificering af børn med sproglige udfordringer samt en systematisk og målrettet pædagogisk indsats med afsæt i det enkelte barns behov.

Grundlæggende principper

Det er afgørende, at sprogindsatsen tager afsæt i et resourcesyn i mødet med børn og forældre. Alle børn har potentiale til at udvikle sig og lære, og alle forældre kan bidrage aktivt til deres børns trivsel og udvikling.

Dagtilbuddet skal afdække børnegruppens behov ved at kigge på det enkelte barn og på dynamikken i gruppen. Det er institutionens ansvar at skabe en hverdag og et læringsmiljø, der gør det muligt for alle børn at indgå og blive inkluderet i et læringsrum og det sociale fællesskab.

Sidst men ikke mindst er det afgørende, at der i tilrettelæggelsen af sprogarbejdet i institutionen tages udgangspunkt i barnets individuelle behov, og at der arbejdes med barnets samlede sproglige repertoire – herunder modersmål, skriftsprog mv. Før dette er muligt, er det nødvendigt at sammenholde resultater fra en sprogvurdering med observationer og iagttagelser fra hverdagen, forældrenes udsagn og en pædagogisk vurdering af barnets generelle trivsel og udvikling.

Lederens rolle

Det er ledelsens ansvar, at sikre at alle børn med sproglige udfordringer identificeres og at der skabes et pædagogisk læringsrum, hvor børnenes understøttes i deres sproglige udvikling. Derudover er det lederes ansvar at sikre institutionens organisatoriske læring, sådan at der bliver arbejdet med anerkendte pædagogiske metoder, herunder at skabe rammerne for en systematisk og målrettet indsats.

Pædagogens rolle

Pædagogens primære opgave i forbindelse med sprogindsatsen, er at være den gode sproglige rollemodel, som formår at skabe et rum, hvor en relation til børnene kan opstå og hvor samtalen kan folde sig ud. Det er derfor vigtigt at alle pædagoger har en viden om børns sproglige udvikling, børns sprogtilenelse (herunder dansk som andetsprog) samt viden om hvordan man gennem samtale og pædagogiske aktiviteter kan understøtte børns sproglige udvikling. Det pædagogiske personale skal være formidlere, inspiratorer og igangsættere i børnenes hverdagsliv.

Forældreinddragelse

Forældrene er en vigtig samarbejdspartner, der udover at ligge inde med viden om barnets tidlige sprogudvikling, også er en vigtig informant i forhold til, hvordan barnet klarer sig sprogligt derhjemme og på modersmålet. Forældrene skal inddrages i institutionens overvejelser eller bekymringer om deres barns sproglige udvikling og der udarbejdes i samarbejde med forældrene en handlingsplan.

Ifølge Dagtilbudsloven er institutionerne forpligtiget til at rådgive forældrene i, hvordan de i hjemmet understøtter deres barns sproglige udvikling.

Metodevalg

National og international forskning peger på en række metoder, hvor det kan dokumenteres, at det har en positiv effekt for børns sproglige udvikling og deres forudsætninger for på et senere tidspunkt at lære og læse og skrive. Institutionerne forpligtiges til at vælge og arbejde systematisk med metoder, hvor der er evidens for at metoden har en positiv effekt. Som eksempel kan nævnes sprogunderstøttende strategier, tematisk sprogarbejde, dialogisk læsning, læringshistorier, inddragelse af modersmål og skriftsprogserfaringer (literacy).

Derudover skal pædagoger og institutioner med særlig viden og erfaring indenfor området forpligtiges til at dele denne viden på tværs af institutioner. Dette kunne eksempelvis ske i forbindelse med klynge- og netværksmøder i området.